

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

בעזרת ה' נעשה ונצליח

יום ו' ערש"ק ג' אדר תשפ"ג

פרשת תרומה

גליון תקע"ט

שנה י"ב

מפי ספרים וסופרים

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כ"ה - ח')

לא אמר מילה אלא עמד מכסאו נטל את הכתר הנפלא מראשו והטיחו בכח אל רצפת השיש. הכתר הנפלא התנפץ לרסיסים. אדוננו המלך! - אמרו הנוכחים - הרי מלכותך מבוסס. ומדוע שברת את כתר המלכות? הרעים עליהם המלך בקולו ואומר: האם אתם חושבים שחסר אני כתר, כתר זה היה חביב עלי כי ניתן לי על ידי בני ממלכתי, וכאשר חבשתי אותו לראשי הייתי זוכר אותם לטובה, שהרי כל שמות הערים הרטוטות בו באופן כה נאה. אולם עכשיו, כאשר מרדו בי וניסו למוטט את מלכותי אין ברצוני לזכור אותם, אדרבה, בעת שאני רואה את שמות הערים אני מזכר במה שזממו לעשות והדבר ממלא אותי כעס וחרון אף.

והנמשל: כל זמן שישראל עושים רצונו של מקום השכינה שורה במקדש כמו שנאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", אולם כאשר ישראל ממרדים את רצונו של הבורא יתברך, המקדש הופך להיות להם למזכרת עוון, לפיכך נחרב והוסרה העטרה.

(בשם המגיד מדובנא זיע"א)

בשעה שישראל עושים רצונו של מקום אז השכינה שורה בבית המקדש אולם כאשר אין ישראל הולכים בדרך הישרה ואינם מקיימים את רצון הבורא, גורם הדבר לסילוק השכינה מעליהם.

משל למלך שמשל ביד רמה על מדינתו, החליטו בני הממלכה כי לאות הוקרה למלך יבינו לו כתר יקר עשוי כולו אבנים טובות ומרגליות, ועל כל אבן מאבני הכתר יחרטו שם עיר מערי מלכותו. כך כשכאשר יחבוש המלך את הכתר לראשו יהיה עטור במזכרת מכל בני הממלכה. אמרו ועשו, פנו לצורף אומן והלה הוציא מתחת ידו כתר עשוי לתפארה, את הכתר הגישו נכבדי המלכות למלך ביום בו צוין בממלכה יום השנה לעלותו על כסאו. לימים מרדו בני הממלכה במלך וניסו להפילו משלטונו, אולם המלך אדר עוז ובעזרת חייליו הנאמנים דיכא את המורדים וביסס את מלכותו ביתר עוז. לאחר שוך המרד זימן המלך לארמונו נציגים מכל עיר ועיר והללו באו ועמדו לפניו בבושת פנים, כשהם מצפים בחיל וברעדה למוצא פיו. המלך

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

שכשאדם מתגאה ח"ו אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם כמאמרם (סוטה ה.). וכן כל תוה"ק היא תורת אמת, מה' אלוקים אמת, לזאת צריך שילמד באמת, ולכך ניתן לנו כח החידוש מהתורה וכח ההכרעה בתורה, וכמבואר בדרשות הר"ן (סוף דרוש שלישי) ענין תנורו של עכנאי, ואנחנו זוכים לבוא לאמת ע"י שיש לישראל כח ההכרעה, וזוהו אנו זוכים להכרעה אמיתית בתורה, וע"י נפשי לכל תהיה זוכים לפתיחת הלב בתורה וזה פתח לבי בתורתך, וזה הוא בקשת הקב"ה מאתנו קיטון אחד עשו לי, היינו כסא להשראת השכינה ע"י ההכרעה והשפלות וכש"נ (דברים ז, ז) לא מרובכם וגו' כי אתם המעט, היוצא מדברינו אלה שללימוד התוה"ק צריכים אנחנו למדת אמת, למען לבא ע"י האמת להכרעה אמיתית, ולברר הלכה לאסוקי אליבא דהלכתא.

ונוכל להעמיס זאת בפסוק (כה, ב) וזאת התרומה - ויקחו לי תרומה, תרומה היא המורם והמובחר, וכעין שמצינו בש"ס (גיטין סז.) מתרומות מדותיו של ר"ע, היינו ממובחר מידותיו והתכלית מהתורה, ואיך להגיע לזה הוא מאת אותיות אמת, 'כל איש אשר ידבנו לבו' היינו להתבטל בפני כאו"א מישראל, ולראות בכל איש אשר ידבנו לבו, שיש בו נדיבות הלב, ונדבה הוא רצון טוב כמבואר ברש"י ז"ל, לראות הטוב שבכל אחד ואחד ולהתבטל מפניו, ועי"ז נזכה לביטול והכנעה ונזכה ללמוד וללמד.

בזכות התורה הק' שהקב"ה נתן לנו מסיני זכינו להיות חיים וקיימים בכל הדורות ובכל התקופות

ונתת אל הארון את העדות אשר אתן אליך (כ"ה, טז.). פירש רש"י ז"ל התורה שהיא לעדות ביני וביניכם שצוית אתכם מצוות הכתובות בה. ויש להבין כיצד התורה עצמה מעידה שהש"ת צוה על המצוות הכתובות בה, הרי לפי הסברה היה יותר נכון שיהיה דבר אחר שיעיד על אמתת התורה והמצוות, על דרך שאמרו על המנורה (שבת כב): עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, ולא שהתורה תעיד על עצמה, כלשון חז"ל (כתובות כז): אין אדם מעיד על עצמו. אכן נראה המכוון עפ"י מה שכתב הגה"ק רבי יעקב עמדין זצלה"ה זי"ע בהקדמה לסידורו (סולם בית אל חווק ב) שכאשר יתבונן האדם בנס הקיום של ישראל עם התורה, שכל האומות הקדומות העצומות, ממלכות אדירות, אבד זכרם, ואנחנו האומה הגולה שה פזורה, אחרי כל מה שעבר עלינו מהצרות והתמורות אלפי שנים, שאין אומה בעולם נרדפת כמונו, אנחנו הדבקים בה' כולנו חיים היום, לא נפקד

כל מסחרו של אדם צריך להיות באמונה

ויקחו לי תרומה. פרש"י ז"ל: לי לשמי פירשו ממזונם נדבה. הרה"ק מאמשינו בן כ"ק איתן הזקן מווארקא זי"ע פירש אם אדם עוסק במו"מ ובאמצע מו"מ פורש את עצמו והולך לעבודת ה' זה הוא שמפריש ממזונו נדבה לה', והפירוש בדבריו הק' שאם יודע במסחרו שכל תהלוכותיו היא מצדו ית"ש כי הוא הנותן לו כח לעשות חיל, ועוסק באמונה, הוא נדבה לה'.

(תפארת שמואל)

צדיק מבטל גזירות, ומשפיע טובות לישראל

דבר אל בני' ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת (כ"ה, ב-ג.). ובמדרש (ש"ד ל"ג, ב') הה"ד (תהילים ס"ח י"ט) עלית למרום שבית שבי, כל עלוייך לא היה אלא מן המרום וכו' עי"ש.

וי"ל הענין, דהנה ישנם כמה מיני צדיקים, אחד שעובד את השי"ת בתורה ובתפילה, ואחד שעובד את השי"ת ודואג גם לבני דורו, היינו שמתפלל עבור כלל ישראל ומבטל גזירות רעות, ויש צדיק שמבטל א"ע ומסור את גופו ונפשו בלתי לה' לבדו, וצדיק כזה חוץ ממה שזוכה לבטל הדינים ולהפוך אותם לרחמים, זוכה לעכב הרבה גזירות רעות שלא יהיו כלל ולא יבואו כלל. (עקידת יצחק)

על ידי רצון טוב מרוממים את האלוקות

ויקחו לי תרומה. כלומר ע"י שירימו מכספם וממונם הגשמי לצורך גבוה, לעשיית המשכן וכליו במצות הבורא ית', בזה ירוממו לי עצמי כביכול, שתהיה בחי' האלקות בהתרוממות, 'מאת כל איש', ר"ל אפילו מאיש הגרוע ביותר, 'אשר ידבנו לבו' פירש"י ז"ל לשון רצון טוב, ר"ל שיהיה לו רצון טוב, 'תקחו את תרומתי', יכולים לרומם האלקות על ידו.

(אמרי מנחם)

במעלת ההכנעה לכל אדם

במד"ר כתיב לפרוש הימנה איני יכול לפי שהיא בתי לומר לך אל תטלה איני יכול לפי שהיא אשתך טובה זה עשי לי קיטון אחד עשו לי שכל מקום שתלכו אדור אצלכם, כן הוא התוה"ק, ע"ש במדרש. הענין הוא שלכאורה איך אפשר להבין שהקב"ה יפרוש מהתורה, הלא בלעדי שפעו והשגחתו הכל כאין וכאפס, ואיך המשל דומה לנמשל? רק הנכון הוא

ממנו בכל תוקף אריכות גלותינו אפילו את וניקוד אחד מתורה שבכתב, וכל דברי חכמים קיימים לא נפל מכל דבריהם ארצה, ולא שלט בהם יד הזמן ולא כלום, הנה כאשר יתבונן בזה יראה בודאי קשר עולם התחתון בעליון והשגחת השי"ת עליהם תמיד, עיין שם שכתב בלשונו, חי נפשי כי בהתבונני בנפלאות אלה, גדלו אצלי יותר מכל הנסים ונפלאות שעשה השי"ת לאבותינו במצרים ובמדבר ובארץ ישראל. וזהו הפירוש שהתורה היא עדות,

היינו נצחיות התורה, שגם לאחר אלפי שנות גלות ונידודים עודנה קיימת אצל ישראל על כל מצוותיה ודקדוקיה, עד שכל קהלות ישראל בפזורות הגולה מחזיקים באותם שבתות וימים טובים ושאר כל מצוות התורה, שזה דבר שלא יאומן בדרך הטבע כלל, רק בדרך נס ופלא בלבד, זה העדות הגדול ביותר לאמתת התורה והמצוות, שהשי"ת שהוא נצחי, הוא אשר נתן לנו תורת אמת וצוה אותנו מצוות הכתובות בה.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, תשע"ד. מלוקט מגיליון "אמרות טהורות")

ווארט

ראיית פני הצדיקים וסגולתה

כבר זהב טהור יעשה אותה את כל הכלים האלה וראה ועשה בתבניתם וגו' (כ"ה, ל"ט-מ') פירש מו"ח הג' נ"י כי צדיקים נקראים כלים כפירוש הזוה"ק בפ' ויקהל על הקרא "וצמת והלכת אל הכלים וגו', א"כ מצוה שיסתכל בצורות צדיקים ויתבונן בעבודתם ויעשה כמעשיהם בתבניתם, וזהו "וראה ועשה כתבניתם".

הרואה פני צדיק משיב לנפשו שפע טוב וברכה, כי עליו חל ושורה אור השכינה (יערות דבש ח"א דרשה י"ב). (תפילת חיים)

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"ז הרה"ח ר' יצחק בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל נלב"ע ו' סיון תשע"ד

לבו, דהוא מרמז על המחשבה, עי"ז תקחו את תרומתי, רצה לומר שבזה יתרום השכינה כביכול. וזאת החכמה אשר תקחו מאתם, רצה לומר זה התרוממות אשר האדם לוקח לעצמו, זה הוא בא ע"י המעשה דהוא זהב וכסף ונחושת, רצה לומר ע"י העובדא, ודו"ק. (קדושת לוי)

אשר ידבנו לכו (כ"ה, ב). מפרש"י ז"ל: לשון נדבה, והוא לשון רצון טוב. ויש לדרקדק מה בא רש"י להשמיענו באמרו "לשון רצון טוב". וי"ל דהנה כתיב "לי הכסף ולי הזהב נאום ה'", א"כ כשאדם נתן צדקה אינו נותן כלום כי הכל של השי"ת, והדבר היחיד שנתן האדם הוא הרצון, וזהו כוונת רש"י "והוא לשון רצון טוב", והיינו דכל מה שיש לאדם לתת הוא רק את הרצון. (פניני קול מנחם לאדמו"ר מקאליב זצ"ל)

מאת כל איש אשר ידבנו לכו תקחו את תרומתי (כ"ה, ב) היינו שכל אדם צריך לשית עצות בנפשו, לבדוק לעשות מצות טובות, מכל אשר ידבנו לכו מהתאוות החיצוניות, ומדות הרעות אשר הרגיל בהם, מהם יקח דרך לעבודת הבורא ב"ה, באותו החשק ובאותה התאוה ביתר שאת. (בעל שם טוב)

וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו. נראה לכאור למה לא הזכיר הכתוב זהב טהור אצל החוץ, כדי ללמדנו שכל מה שהאדם עושה כדי להדר את עצמו בעיני האלוקים - הוא ודאי טהור בהחלט, אבל כל מה שהוא מראה חיצוני טהור - אינו טהור בהחלט, כי יכול להיות שהוא עושה כן מפני הרואים, ולכו בל נכון עם ה'.

ד"א לפי שנקיין פנימי הקב"ה מקבלו שהוא טהור המחשבות אבל לטהר את עצמו מבחוץ הוא דבר קשה מאוד, כי מדרך בני עמו לדון את כל אדם לכף חובה, כי מי לנו גדול ממושה, ויחבאו עלי דברים, וחשדוהו במוה שאין בו, ואם בארזים נפלה חץ שחוט לשונם, מה יעשו אזובי קיר? עוד פירוש, 'מבית ומבחוץ' - רמז לנגלה ונסתר שבתורה. וידוע, שהנסתר יש בו יותר טהרה וקדושה מן הנגלה, על כן לא הזכיר טהור כי אם אצל 'מבית'.

(כלי יקר)

דבר אל בני יקחו לי תרומה (כה, ב). כאשר באה התעוררות פתאומית על יהודי לעשות מצוה או דבר טוב, עליו להכביש את ההתעוררות בלבוש של מעשה ולעשות את הפעולה של המצוה מיד במקום, לא להתמהמה ולא לדחות לזמן אחר, אלא יעשה אותה מיד, כי אחרת, התעוררות עוברת מן העולם ללא שתשאיר סימן או רושם. וזהו שנאמר בפסוק (איכא ג', מ"א) נשא לבבו אל כפיים, את התרגשות הלב יש להעביר אל הכפיים, אל הידים ולפעול מיד ובצורה ממשית את הדבר הטוב, ועל כן בעת קבלת התורה כאשר עם ישראל הגיע לדרגה עליונה של התרגשות והתלהבות, וההתעוררות הגיע לדרגת מלאכי השרת, אמר הקב"ה למשה חבל שהתעוררות תעבור ללא רושם, תלביש את ההתלהבות דקדושה למעשה גדול, והוא בנין המשכן. וזה הפירוש ויקחו לי תרומה.

(מהר"ק ר' אברהם מטשכנב- לרגל יו"ד אדר)

ויקחו לי תרומה (כ"ה, ב) מפרש"י ז"ל ויקחו לי לשמי. ודקדקו המפרשים (באש"י ועוד) אמרו 'ויקחו' דהוי ליה למימר 'זיתנו' עיי"ש. וי"ל על דרך זה, דידוע תנו עוז לאלוקים (תהילים ס"ח, ל"ה) ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים (זה"ק ויקרא ז', ב), והנה העובדים שלא על מנת לקבל פרס הרי הם בחי' 'זיתנו' כאמור, אבל העובדים על מנת לקבל פרס הרי הם בחי' 'ויקחו' כמובן. אמנם אם הקבלת פרס הוא ככוונה כדי לעסוק בתורה ומצוות שאם אין קמה אין תורה (אבות פ"ג מ"ז), אזי הרי הם ג"כ בחי' 'זיתנו' כמובן. וזהו שנאמר ויקחו במקום ויתנו ופירש רש"י לי לשמי, שאם ה'ויקחו' היינו הקבלת פרס היא 'לשמי' הרי הוא בחי' 'זיתנו' כנ"ל, ודו"ק. (דברי ישראל)

ושכנתי בתוכם כו' ככל וכו' תבנית כו' וכן תעשו (כ"ה, ח' ט') הלשון מהופך. וי"ל כי איך יכולין בני ישראל לעשות משכן להשי"ת כאשר אמרו במדרש שתמה משה רבינו ע"ה והשיבו הקב"ה אף אחד מהם יוכל לעשותו. מכל מקום ודאי נעשה כל זה ע"י התחברות נדבות בני ישראל ואז יש לכל אחד חלק שיכול גם אחד לעשותו. וזהו שכתוב (שם ב') מאת כל איש לכנסו עצמו בכלל ישראל. אבל עכ"ז בני ישראל נתנו רק הנדבה אך הכלל שע"י מעט הנדיבות של איש ישראל חל עליו שם שמים, כי כל מעשה האדם לברר בחי' השראת השכינה שיש בכל מקום, ועי"ז יכול האדם אח"כ לעשות יותר ומברר כח השראת השכינה יותר, ועושה יותר עד אין שיעור, וזהו שכתוב ועשו כו' ושכנתי כו' בכל כו', ועי"ז וכן תעשו, אח"כ בכל השלימות והבן. (שפת אמת)

במד"ר (פרשה ל"ג) הה"ד כי לקח טוב נתתי לכם תורתא אל תעזובו את המקח שנתתי לכם. ואינו מובן מה הוסיף ממשטא דקרא. ונראה דהא התורה נקראת לקח, ויש עוד לפרש לשון הגבהה כמו שדייק כ"ק אאמו"ר זלה"ה דלעולם לשון לקיחה היא הגבהה, וכבר הזכרנו זה כמה פעמים, והבאנו מכמה מפרשים ראייה לזה, וכאן הפירוש להרים את דברי התורה, וכמ"ש הרב דענין תורה לשמה היא לתועלת התורה ולא לתועלת עצמו לבד. ובפשיטות יש לפרש הדברים דהנה שרשי התורה הם אלקות וניתנה למטה בדברים דהאי עלמא דיני מלוה ולוה וכל סדר נזיקין וכהאי גונא, אך במה שהאדם לומד ברעותא דליבא זו אמצעי לחימה לשרשה, ועל כן נקראת 'לקח'. וזהו הפירוש 'אל תעזובו' את המקח, היינו ענין הרמה שהוא ע"י רעותא דלבא, וזה עצמו הענין בנדבת המשכן י"ג דברים לעומת י"ג מכילין דרחמי והיה בהן חיות ממש עד שנשא את עצמו, וכל זה מפאת רעותא דליבא דומה לתורה כנ"ל. (שם משואל)

ויקחו לי תרומה. ולכאורה קשה מהו לשון ויקחו, היה לו לומר ויתנו. וי"ל כי מכל דבר צריך לקחת ממנו התחממות להשי"ת. (בית אהרן)

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לכו תקחו את תרומתי. וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב כסף ונחושת (כ"ה, ב-ג). דהנה כל האדם מחויב לעבוד את הבורא ב"ה במעשה ובמחשבה, שעל ידי הכוונה והמחשבה קדושה, אזי בזה מקום לשכינתא מעפרא, והמעשה הוא בכדי שיתרומם האדם ולהיטיב לעצמו. ובה מיושב הכתוב כל איש אשר ידבנו

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ודקדקו המפרשים אמאי לא כתיב ושכנתי בתוכו. ו"ל דקאי על עיקר השראת השכינה שהיה על פנימיות נדבת לבם של כל או"א בדיבורו שהיו מקדישים נדבותם לצרכי המשכן, היו ממשיכים אז בדיבורי הקדושה והיה השכינה שורה על פנימיות הלב של כאו"א בשעת דיבורו והקדשו, ומפני זה כתוב ושכנתי בתוכם ר"ל בתוך הפנימיות לבבם של המתנדבים. ומזה יש ללמוד כמה גדול כח הדיבור של

בני, הלא אנו רואים בהמה שהיתה חולין אם מקריבה בעזרה היא נפסלת משום חולין שנשחטו בעזרה (קידושין נח), ואחר שהוציא עליה הדיבור לקדושה הוא להיפך אם שחטה בחוץ חייב כרת, וכן חפץ אחר הקדשו אם נהנה בו מעל, וכל זה הוא מחמת דיבורו, מכ"ש אם האדם משבח ומפאר ומהלל בדיבור ליוצרו עושה רושם, וכחו גדול מאוד לעשות נח"ר להבורא ב"ה בדיבורו. (תפארת שלמה)

מעשי צדיקים

הרה"ק רבי אריה לייב שרה"ס זיע"א (יומא דהילולא ד' אדר)

הרה"ק רבי אריה לייב שרה"ס זיע"א, נולד בי"ז תמוז ת"ץ בעיר ראוונא שבאוקראינה, ונסתלק ביום ד' אדר תקנ"א, המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א שמקום מושבו לפני שעבר למעזריטש היה בראוונא, קירב את רבי לייב לבעל שם טוב הקדוש זיע"א, ולאחר הסתלקותו של הבעש"ט, היה מגדולי תלמידיו של המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א. רבי לייב נמנה על הצדיקים הנסתרים. היה סובב בערים ובעיירות, מבקר בירידים ובמקומות-אחרים, והיה עוסק בדבר-מצווה. בייחוד הקדיש מכוונתיו למצות פדיון שבויים והצלת עשוקים מידי עושקיהם. מרוב הבעש"ט הק' קיבל את התפקיד לפרנס את הצדיקים הנסתרים, ודאג לאיסוף הכספים לצורך זה. בעבודה זו נעזר גם ע"י צדיקים אחרים ובייחוד ע"י הרה"ק רבי עזריאל מפלוצק זיע"א. לנדוד בעיירות ישראל, ובנדודיו אלה הביא לידי הצלה גשמיית או רוחנית של יהודים רבים.

רבו המגיד הקדוש כתב לו מכתב המלצה, ממכתב זה של המגיד ממעזריטש ניתן ללמוד על אישיותו ועל פעולותיו. המכתב נדפס לראשונה בסוף ספר "דרכי ישרים" שנים ספורות לאחר פטירתו של רבי לייב שרה"ס. וכך כתב המגיד הקדוש: "הנני מן המודיעים דון האיש הנוכחי הלא הוא האיש התורני הרבני מזה"ר יהודה לייב בן הרב יוסף, איש הנקרא בפי כל רבי לייב שרה"ס מראוונא, העוסק במצווה רבה שאין למעלה הימנה, כאשר יפרש שיחתו באר היטב פה אל פה דברים שאין להעלותם על הכתב. בכך אם ראוהו אנשים המקשיבים לקולי וסרים למשמעתי, עצתי אמונה להיות לו לעזרו ולסעדו ולהתאמץ את עצמם בכל מיני התפעלות הן בגופם הן בממונם, כי מעיד אני עליו שאין בדבריו שום נפתל ועקש, ועוולה לא נמצא בשפתיו, וירא את ה' מרבים, ואין לך מצווה גדולה מזו."

מסופר: יום אחד, לעת זקנתו, בא עם הרה"ק רבי עזריאל מפלוצק זיע"א, לבית מזיגה ששכן בעיירה קטנה, לא הרחק מהעיר וילנה. הוא לך שם בלילה, ובבוקר אחרי התפילה ביקש רבי לייב מרבי עזריאל, לקרוא לבעל הבית. כשבעל הבית הגיע אמר לו הצדיק: "לך בבקשה אל רחוב הנוכרים, שבו מתגורר נסיך פלוגי, ואמור לו שיבוא אליי". בעל הבית, שלא הכיר את רבי לייב, הביט בו בתמיהה, ועוד ואמר בקול רועד: "הלא סכנת נפשות של ממש ליהודי להיכנס לרחוב הזה, ועוד להעז לקרוא לנסיך הפולני המפורסם לבוא אל אדם שאינו מכיר!". הצדיק השיב לו בתקיפות: "דע לך כי הנני לייב שרה"ס, ועליך לציית לי, שלא תאחר חלילה את המועד". התעלם האיש מאזהרת הצדיק ופנה לענייניו. פתאום נפלה אשתו למשכב, וכעבור כמה דקות אף שני ילדיו התפתלו ממכאובים. הבין האיש כי הדבר נובע מהקפתתו של האורח, שבוודאי צדיק הוא. וכי לא תועיל ריצתו להזעיק רופאים, אלא עליו לקיים את דברי האורח. כלב נכנע חזר אל רבי לייב והביע את נכונותו ללכת. אמנם פחד ואימה אחזוהו, אולם בריאותם של אשתו וילדיו היו בראש מעייניו. רבי לייב הרגיעו והבטיחו כי לא יאונה לו כל רע, וגם בני ביתו יביראו מיד. האיש יצא לדרך, נכנס אל הרחוב המסוכן, אך נדמה היה כי איש אינו רואה אותו. כאשר בא לארמון הנסיך, איש לא גירש אותו, וכאשר שמע הנסיך כי יהודי מבקש לראותו, יצא אליו מיד. מיד כשהזכיר היהודי את שם שולחן, רבי לייב שרה"ס, השתנו פני הנסיך, ובהכנעה הזדרז לצאת מן הבית והלך עם היהודי אל בית המזיגה. בהגיעם שלח רבי לייב את בעל הבית לראות את

שלום בני ביתו והוא הסתגר לשיחה עם הנסיך. בשומו לביתו התפלא הנסיך על התנהגותו. מה גרם לו להישמע להזמנת היהודי שמעולם לא שמע את שמו? הוא שלח את משרתיו כדי להזמין אליו את היהודי הזקן, אולם התברר כי מיד אחרי שיחתם עזבו האורח ומלווהו את המקום.

התקרבו ובאו ימי חג הפסח. פתאום נעלם המשרת הגוי של בית המזיגה, והופצה שמועה כי היהודי הרגו, כדי להשתמש בדמו לאפיית מצות. היהודי נעצר והחוקרים החלו לענותו כדי שידה באשמה. לאחר כמה ימי עינויים, לא עמד היהודי בייסוריו ובחר להודות במיזחם לו. צהלו הגויים ואנשי המשטרה על תפיסת היהודי ה"פושע", וכל יהודי האזור נבוכו. היהודי הובא לפני בית המשפט ונפסק דינו למוות, אולם לשם ביצוע גזר הדין נדרשה חתימתו של הנסיך הפולני. להפתעת הכול ביקש הנסיך לדחות את ביצוע גזר הדין. הוא נימק זאת ביציאתו הקרובה ליריד הסוסים השנתי, וטען כי הוא נזקק ליהודי הזה שניהן בטביעת עין בסוסים טובים.

הסכימו השופטים, והנסיך יצא עם היהודי אל היריד, מלווה משמר צמוד. בעוברים ביריד הבחין פתאום היהודי במשרתו שנעלם. הלה רץ אליו מיד בהתרגשות ונפל בזרועותיו. בדמעות סיפר לאדונו כי הכומר המקומי זמם להעליל עליו כי רצח את משרתו. פעם אחר פעם ניסה לשכנע את המשרת הנאמן לברוח לעיר רחוקה, והוא סירב. לילה אחד תפסו אותו גברתנים, הושיבוהו בעגלה ונסעו עמו למרחקים, ושם הותירוהו בודד ואומלל.

"אתמול בלילה" ממשיך המשרת ומספר, "פגשתי יהודי זקן, וזה ציווה עלי לעלות על עגלתו והוביל אותי לכאן אל היריד. הוא אמר לי לחפש אותך כאן, ואכן לאחר זמן רב וחיפושים, סוף-סוף מצאתיך. אבקשך להחזירני לעבודתי, כי לא עזבתי את ביתך מרצוני". באותו רגע נזכר האיש באורח שהתארח אצלו, והבין כי בוודאי הוא שהביא את משרתו אליו כדי להצילו. תחילה לקח את משרתו הרעב לפונדק, ציווה להאכילו כראוי והורה לו לחכות לו במקום. או-אז חזר אל הנסיך עם הסוסים שבהו. מרוצה מהקנייה אמר הנסיך ליהודי: "ודאי זוכר אתה את ביקורי אצלך בעקבות הזמנתו של היהודי הזקן שהתארח אצלך". "ודאי, זוכר אני", השיב היהודי. "אם-כן, אספר לך מה אמר לי באותו יום", המשיך הנסיך. "אם יום אחד יבקשו ממך לחתום על גזר דינו של בעל בית המזיגה, בקש לקחתו עמך תחילה אל היריד לקנות סוסים". "כשראיתי את פסק הדין בענייניך, הבנתי שאיש קדוש היה הזקן ודבריו מתגשמים עכשיו. קיוויתי שכאשר אקח אותך עמי אל היריד, ימצא מוצא לצרתך, אולם עתה הנני תמה מה הועילו דברי אותו צדיק!".

לרגע הזה חיכה היהודי. הוא ביקש מהנסיך לבוא עמו אל הפונדק שבו השאיר את משרתו ואמר: "הנה מצאתי כאן את משרתי שנעלם, ואשר העלילו עליי כי רצחתי אותו". לא היה קץ להפתעתו של הנסיך, אך הוא הוסיף לשאול: "אם כן מדוע הודית באשמה?". הסביר לו היהודי כי לא היה בכוחו לשאת את העינויים. "מכאן תלמד", הוסיף, "כי כל ההאשמות המוטחות ביהודים בשקר יסודך". בבואם לעיירה נדהמו הכול לראות את המשרת הנרצח בריא ושלם. הוא סיפר לשופטים את אשר אירע. בבת אחת התהפך הדין, היהודי שוחרר והכומר נפל בבור שחרה ליהודי.

בקשתו של בעל מכנים אורחים מהבעש"ט

מקווה, גם ספר תורה, ויחד איתכם יהיה גם מנין. אמר הפונדקאי שביקש והתחנן שלא יסרבו לקבל את הצעתו ויכנימו להתארח אצלו, הוא הוסיף ואמר כי אם יצו דווקא להתפלל בשבת בעיר, יוכלו לגשת לשם ברגל כי המרחק אינו עולה על מחצית תחום שבת.

בסופו של דבר נאות הבעל שם טוב לבקשת הפונדקאי להתארח אצלו לזמן מה. האיש שאירח אותם חי בתנאים צנועים למדי, אולם הוא העמיד לרשות האורחים את החדרים הטובים ביותר שבביתו, ועשה את הכל כדי להנעים את שהותם אצלו. אחרי שהתפללו מנחה וערבית, הזמין הכפרי את אורחיו להסב ליד שולחן ערוך, והוא אישית עמד עליהם לשרתם.

בשבת בבוקר צעדה כל החבורה לעיר הסמוכה כדי להתפלל בציבור, ואילו במוצאי שבת ערך הכפרי מלווה מלכה ביד המלך, ואף הזמין אורחים נוספים

מסופר: פעם אחת אמר הבעל שם טוב הקדוש זיע"א לתלמידיו, בואו ואראה לכם מכנים אורחים אמיתי. מיד ציווה לרתום את הסוסים לעגלה להתנוונ לדרך ועד מהרה הייתה כל החבורה בדרכה אל יעד בלתי ידוע. הגלגלים של העגלה נעו במהירות וגמאו מרחקים, עלו להר וירדו לבקעה וחוזר חלילה, עד שלבסוף כאשר השמש עמדה לשקוע, הגיעו לכפר ונעצרו ליד בית מרזח. מהפונדק יצא במרוצה יהודי וקרא במאור פנים: "הנה אורחים! אורחים יהודים יקרים!". היהודי ניגש אל כל אחד מבני החבורה וברך אותם לשלום, והזמין אותם להיכנס לביתו, בואו רבותי, היכנסו הביתה, תנוחו קצת, תאכלו משהו ותחיו את נפשתיכם, יחד עם זאת תחיו גם את נפשי. הרי לא בכל יום מזדמן לי כאן לקיים מצוות הכנסת אורחים. "אולי מוטב שניסע לעיר הקרובה" אמר הבעל שם טוב הקדוש, "שם יהיה לנו מקווה, נוכל להתפלל בציבור ולשמוע קריאת התורה". "אצלי יש גם

הגעתי לבית קטן, ומשם יצא לקראתי יהודי זקן בעל זקן שיבה שהזמין אותי במאור פנים להיכנס פנימה. בפנים הבית היה חם ומאיר וגם הזקן האיר לי פנים עד שהחיה את נפשי. למחרת בבוקר קמתי, נטלתי ידיים והתפללתי, ולאחר מכן נפרדתי ממנו לשלום והלכתי חזרה לעגלות שלי, אולם לא מצאתי אותו, הן נעלמו כאילו בלעה אותן האדמה.

בהתחלה חרה לי הדבר מאד ונכנסתי לעצבות אולם לאחר מכן התאושותי וחשבתי לעצמי שבעצם אין לי כלל מה להצטער, כי ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך, ובטח הכל לטובה. התחלתי ללכת בגפי, עד שפגשתי חבורת קבצנים שהצטרפתי אליה ואיתם יחד באתי לכאן למעזיבוז.

הקבצן השתתק ועיני כולם פנו עתה לעבר הבעל שם טוב הקדוש, כולם רצו לדעת מה יאמר הצדיק על סיפורו התמוה של היהודי בעל מכניס האורחים. הבעל שם טוב מצידו פנה אל הקבצן ושאלו: האם התחרטת על כך שביקשת ממני ברכה שתזכה לחיי העולם הבא, אולי היית מעדיף לקבל בחזרה את רכושך האבוד? חס וחלילה אמר הקבצן, הרבי שואל, האם אני מסכים להמיר את חלקי בעולם הבא תמורת מאה חביות יין? לא רבי, אני מסכים להישאר כל ימי קבצן ולהיות נע ונד, ולזכות בחיי העולם הבא.

"הנה, הנה זה מה שרציתי לשמוע ממך", אמר לו הבעל שם טוב, יהודי חייב להיות מוכן לתת את הכול בשביל האמונה, לאכול פת במלח, לשתות מים וליישון על הארץ, ולקבל ייסורים באהבה. אתה קיימת את זה, ולכן תזכה לחיי העולם הבא. חיוך של אושר נשתתף על פניו של הקבצן המרוד, ואילו הבעל שם טוב הקדוש המשיך ואמר: אתה הרי חושב לעצמך: לפני כמה זמן יצאת מביתך ועכשיו אתה תהיה נע ונד יחד עם חבריך זמן רב, טעות היא בידך, בעזרת השם יתברך מחר יגיעו העגלות עם חביות היין שאיבדת ביער, אתה תמכור אותם ברווח גדול, ושוב תוכל לקיים את מצוות הכנסת אורחים בהידור כמו קודם, ועוד יותר מזה, ובנוסף לכך גם תזכה לחיי העולם הבא. הבעל שם טוב קירב מאוד את הקבצן המדומה ודיבר רבות על ערכה הרם של מצוות הכנסת אורחים בעולם הזה ושכרה בעולם הבא.

למחרת היום אכן הגיעו העגלות עם החביות כדברי הבעל שם טוב מכניס האורחים נהיה לעשיר גדול והמשיך להכניס אורחים ביד רחבה.

מהעיר ומהכפר, ושמוח שמחה גדולה כאילו היה זה אצלו חג גדול. הבעל שם טוב ותלמידיו בילו ימים אחדים במחיצתו של הכפרי ששירת אותם באופן אישי ולא חסך כל מאמץ כדי שיהגישו טוב. לפני שנסעו משם, שאל הבעל שם טוב את המארח אם יש לו בקשה מסוימת? "בקשתי היחידה היא שהצדיק יתפלל עבורי שאזכה לחיי העולם הבא", השיב הכפרי. "הדבר שאתה מבקש נתון למעשה בידך", השיב הבעל שם טוב, אבל אם אתה רוצה שאני אברך אותך, תצטרך לבוא אלי למעזיבוז, ודרך אגב אוכל לתת לך עצה טובה, הואיל ואצלנו במדינה יש מחסור גדול בייך, כשתבוא אלי כדאי שתיקח איתך מאה חביות יין מהמין המשובח ביותר, תוכל להרוויח על כך טבין ותקילין.

זמן רב עבר מאז הביקור אצל היהודי שהצטיין בהכנסת אורחים, ותלמידיו הבעל שם טוב כבר שכחו ממנו לגמרי. פעם אחת אמר הבעל שם טוב לתלמידיו, היום הגיעה לעיירה חבורה של קבצנים, לכו ואמרו להם שאני מזמין אותם לסעודת השבת. התלמידים התפלאו למשמע דברי רבם, מאז ומתמיד נהגו קבצנים וסתם עוברי אורח לבוא לעיירה, כשכל צורכיהם היו על חברת הכנסת אורחים שדאגה להם ללינה ולאוכל. והנה עכשיו מזמין אותם הבעל שם טוב אליו הביתה. כאשר הקבצנים התיישבו ליד השולחן, קרא הבעל שם טוב לאחד מהם והזמינו לשבת לידו, האם אתה מכיר אותי? שאל הבעל שם טוב הקדוש את הקבצן. כן, השיב היהודי הקבצן, הייתי לי הזכות לארח את הרבי ותלמידיו בביתי שבכפר לפני כך וכך זמן. התלמידים שישבו סביב השולחן עשו את אוזניהם כאפרכסת, כדי לא להחסיר אף מילה מהדו שיח שהתנהל בין הבעל שם טוב ובין הקבצן, נו, ספר לנו מה קרה לך מאז, אמר הבעל שם טוב לאורח. והלה פתח את פיו וסיפר:

כאשר הרבי אמר לי כי בבואי אליו למעזיבוז יברך אותי שאזכה לחיי העולם הבא, ויחד יעץ לי להביא עמי מאה חביות של יין משובח. האמנתי בכל דברי הרבי, לא חשבתי פעמיים ומכרתי את כל מה שהיה לי, וקניתי מאה חביות יין. יצאתי לדרך ועברנו ביער, לעת ערב פרצה סערה גדולה וגשם זלעפות ירד, כאילו השי"ת רצה לשלוח שוב מבול לעולם, הדרך נשטפה כליל והעגלות לא יכלו להמשיך ולהתקדם. ירדתי מן העגלה השארתי את הכול בידי העגלונים, והלכתי לחפש בית או פונדק כלשהו שבו אוכל לבלות את הלילה...מרוחק הבחנתי באור קטן שהבהב באפילה, והתחלתי ללכת לאותו כיוון, עד מהרה

נתינת צדקה עומדת לעד

ויתנו את הפעמונים בתוך הרמונים וגו' (שמות לט, כה).

מזה מסתייעי הרמב"ן לפרש שהי' הפעמוני' בתוך הרמונים ממש לא כפירש"י שהי' בין הרמונים אמנם מקרא שלאחריו מסייע לפירש"י דאמר פעמן ורמן פעמן בלא רמון ואח"כ פעמן בלא רמון ואח"כ רמון ופעמן בתוכו ואח"כ פעמן בלא רמון ואח"כ רמון ופעמן בתוכו וכן הי' על שולי המעיל סביב סביב והרמז עפ"י דאחז"ל [ערכין ט"ז]. שמכפר על לה"ר, ונ"ל דלאו דוקא המדבר רע על חברו אלא גם המדבר טוב על עצמו ומתפאר כך וכך עשיתי מע"ט היינו ממש כמו לה"ר על חברו ומי לנו גדול מנחמי' נענש על אמרו זכרה לי אלהי לטובה [סנהדרין צ"ג ע"ב] ומכ"ש מי שאינו מתכוון אלא רק להתפאר, ע"כ הפעמוני' מכפרי' על לה"ר ורמונים עם פעמונים בתוכו מכפרי' על מלא' מצות כרמון ומשמיע' קול בחוצות. ועד"ז אמרתי רמז בפסוק פזר נתן לאביוני' צדקתו עומדת לעד [תהלים קי"ב] פי' כי בנתינת צדקה ישובח גם זה האיש המפאר עצמו שאפי' לנסות הקב"ה הותר [תעני' ט']. מכ"ש לפאר עצמו בזה וזהו פזר נתן לאביוני' פז"ר ר"ת פ'עמון ז'הב ר'מון פי' שמשמיע קול בנתינתו לאביוני' מ"מ צדקתו עומדת לעד. (חתם סופר)

הושע נא יחידה ליחדך הושע נא

בימי הפורים לוקחים חבל וחלק בהחזקת הגליון וקונים זכות בזיכוי הרבים בגליונות המופצים מדי שבוע ניתן לתרום כעת במערכת "נדרים פלוס" בעלון "אשרי האיש" בלשונית "מגבית יחידה ליחדך" או באפשרויות המובאים בסוף הגליון

ודברת "ב"ם"
'יחידה'
42 ש"ח

כתובת מייל של מערכת הגליון
a13215113@gmail.com

עלוך זה נתרם

נודב לע"נ

הרב מרדכי מנחם מנדל בן
הרב אהרן אריה ז"ל
נלב"ע ה' תמוז תשפ"א
ולע"נ האשה החשובה מרת
רבקה בת הרב משה חיים ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

נודב לע"נ

הרב נפתלי הרץ בן
הרב יוחנן דב הלוי ז"ל
נלב"ע י"ב חשוון
ת.נ.צ.ב.ה.

נודב לע"נ

הגה"ח רבי יהודה ב"ר
ישראל מקובר ז"ל
נלב"ע ה' אדר תשע"ד
ת.נ.צ.ב.ה.

נודב לע"נ

מרן שר התורה הגה"ק רבי
אברהם בן הרב רפאל זצ"ל
בעל ה"זכותא דאברהם" מטשכנוב
נלב"ע ה' אדר א' תרל"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלוך להצלחה, ברבה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פינגבונים הי"ו, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ג-540321 ע"ש ישראל בנימין פינגבונים. ניתן לתרום מכספי מעשר.